

Oedipe

Ansamblurilor invitate la Festivalul International George Enescu li se cere de regulă să aducă în valize una dintre lucrările compozitorului național al României. Dar London Philharmonic a mers mai departe, sosind cu opus magnum al lui Enescu, unica sa operă, Oedipe. Deloc întâmplător, dirijorul principal al LPO, Vladimir Jurowski, a preluat de curând direcția artistică a Festivalului Enescu, și s-a dovedit a fi promotorul internațional de care acest neînțeles compozitor are atât de multă nevoie. După ce a inaugurat Enescu Festival cu Oedipe pe 2 septembrie, el și aceleași forțe artistice au deschis stagiunea LPO cu o reluare a acestui program la Londra, la finalul lunii septembrie.

Spectatorii bucureșteni sunt probabil mult mai familiarizați cu această operă, dar nu cu interpretări de acest calibru, iar sentimentul general atunci când eveniment a ajuns în centrul atenției generale a fost că redarea stimulativă a lui Jurowski cu LPO a fost cea mai puternică interpretare orchestrală pe care au ascultat-o. În mod cert a transmis muzica cu un impact pe care nici eu nu l-am mai experimentat până atunci. Eliberat de o fosă de operă orchestra a fost capabilă să găsească coloritul unic pe care dragostea lui Enescu pentru folclorul românesc l-a împrumutat partiturii, și să proiecteze complexitatea muzicii și claritatea ei în egală măsură. Spre deosebire de Covent Garden, unde dispunerea decorurilor a dictat eliminarea muzicii dansante din Actul 1, aceste pagini au fost incluse în acest concert, cu un efect revigorant. Jurowski a fost ca de obicei într-o formă concentrată și incisivă, dinamizând acțiunea către final.

A defini stilul enescian în această măreață unică operă poate fi uneori dificil, dar aici vocea compozitorului a fost imposibil de confundat. Influența impresionismului, totuși de necontestat în această partitură, a fost mai puțin simțită decât altădată; ar putea fi un bun reper pentru dirijori care încearcă să pună o marcă pe muzica eluzivă a lui Enescu, dar Jurowski nu a părut să aibă nevoie de așa ceva.

O distribuție internațională atent și corect aleasă (ținând cont de libretul în limba franceză scris de Edmond Fleg) a fost dominată de bas-baritonul francez Paul Gay, care a captat în mod elocvent suferințele lui Oedipe, chiar dacă poate nu atât de "intrat" în rol, așa cum numai după o interpretare în scena de opera se poate ajunge. (Johan Reuter la Covent Garden anul trecut rămâne neîntrecut în memoria mea recentă). Christopher Purves a fost un Créon sever, iar un trio de veterani (a căror sumă a vârstelor se ducea mult mai la nord de 2 secole!) importat de la Londra și-a făcut remarcată prezența în mod activ: Felicity Palmer cântând cu acuitate rolul Mérope, Graham Clark fiind Păstorul iar ad Willard White – cu o voce reîntinerită și netrădând deloc uzura de acum câțiva ani, fiind un impozant Tiresias. Ruxandra Donose a fost o Jocaste feminină, iar Gabriela Iștoc o caldă și lirică Antigone, această soprană având o evoluție înfloritoare în ultimii ani. Chiar dacă a urmat tradiția bucureșteană de a folosi microfonul pentru a obține un efect nepământean și necesar cântului de la un balcon al sălii, de deasupra publicului, Sphinxul lui Ildiko Komlosi nu a fost chiar suficient de puternic. În solicitante partituri de bas, Mischa Schelomianski s-a înscris

cu fermitate în rolul Marelui Preot, In Sung Sim a fost un convingător Phorbas iar Maxim Mikhailov s-a remarcat ca Străjerul. Baritonul Boris Pinkhasovich a etalat un fermitate lirică în Thésée, iar tenorul Marius Vlad Budoiu a completat distribuția în Laïos.

La fel ca la alte opere reprezentate în Festival, Carmen Lidia Vidu a furnizat un fundal video, cel de acum – uneori iscusit suprarealist dar alteori ca un simplu desen animat – bazat pe statui în stil clasic, animate, și pe hărți ale Greciei antice. Dacă la început păreau să distragă atenția, ele s-au impus ca un potrivit element complementar, de multe ori pertinent asociat cu acțiunea. Ce bine ar fi fost ca aceeași grijă să fie acordată și momentelor de intrare și ieșire din scenă a soliștilor; ei s-au perindat pe scenă și afară ignorând total necesitatea ca personajul rol să fie sau să nu fie prezent în acele momente. La fel, corurile păreau să execute valuri mexicane involuntare în locul unei coordonate comenzi de ridicare în picioare și revenire pe scaune. Atât Corul Filarmonicii George Enescu cât și Corul de copii Radio ar fi putut să aibă o implicare mai sonoră, dar acestea au fost mici neajunsuri într-o seară altminteri de primă mărime.

John ALLISON

Redactor șef al revistei *Opera* din Londra
(traducere de Mihai Cosma)

Concert memorabil cu „Oedipe”

În seara inaugurală a festivalului, sunurile capodoperei „Oedipe” au inundat Sala Mare a Palatului într-o interpretare de excepție, datorată London Philharmonic Orchestra și dirijorului Vladimir Jurowski, cu

2017
Foto - Andrei Gindac

GEORGE ENESCU
FESTIVAL

concursul Corului Filarmonicii „George Enescu” (pregătit de Ion Iosif Prunner), Corului de copii Radio (pregătit de Voicu Popescu).

S-a optat pentru o audiție concertantă care a esențializat accesul la muzică dar care, deși nesusținută de o montare scenică, a căpătat dramaturgie prin lectura șefului de orchestră și a minunaților săi instrumentiști. Nu în ultimul rând, serata a primit opțiuni multimedia, prin proiecții pe fundal, imaginea fixă cu sigla festivalului cu care eram obișnuiți fiind înlocuită de o viziune modernă gândită de Carmen Lidia Vidu pe un video wall. A fost o corelare bine stăpânită și acordată în abstract cu muzica și substanța ei.

S-au vizualizat elemente geografice vechi din Teba, Corint (oare canalul datează din epoca antică?), împrejurimile Atenei, grupuri statuare și basoreliefuri înfățișând personaje ale tragediei, citate în limba franceză, desene abstracte.

Desigur, traducerea în limba română a libretului pe alte două ecrane laterale a servit înțelegerii depline a mesajului enescian.

Numerosul public a avut o accentuată participare afectivă, validată prin succesul grandios, prin aplauzele și ovațiile de la final.

Bagheta lui Vladimir Jurowsky, energică și detailistă, spectaculoasă și rafinată, scormonitoare a sensurilor scriiturii, a condus o orchestră de elevată calitate, cu pachete de instrumente omogen articulate, cu „lemne” de aleasă ținută sonoră și alămuri ce frizează perfecțiunea... familia celebrelor alămuri ale marilor ansambluri londoneze. Misterul și forța au fost prezente încă de la primele acorduri, sunetele elegiace au subliniat atmosfera iar culminațiile au avut grandoare și dramatism. Corurile au cântat admirabil, dezvoltând efluvii sonore copleșitoare, dar și catifea, moliciuni și sfere serene în actul final.

Ecrasantul rol titular a găsit în baritonul Paul Gay un interpret care a adâncit citirea texturii enesciene, ca un

întreținerea drumurilor (a doua din actul secund), cântată subtil, cu umor fin, a urmat cea a „anchetei” din actul al treilea, în care glasul a sunat pătrunzător, zguduitor chiar, expresie a spaimei față de ceea ce urma să dezvăluie.

Cu evoluție de la duios (primul act) la tensiune dramatică (actul al III-lea), mezzosoprana Ruxandra Donose a fost vocea cu culoare de violă a Iocastei. Pentru rolul Meropa, un lux, mezzosoprana Felicity Palmer, în timp ce personajul Antigona a revenit sopranei Gabriela Iștoc, cu glas strălucitor.

Distribuția i-a mai cuprins pe basul (cu glas baritonal) Mischa Schelomianski (Marele Preot), basul In Sung Sim (foarte bun vocal și interpretativ ca Phorbos), baritonii Christopher Purves (Creon) și Boris Pinkhasovich (Tezeu), precum și pe tenorul Marius Vlad Budoiu (Laios). Străjerul propus de basul Maxim Mikhailov a cântat destul de reținut măsurile – importante pentru atmosfera din jurul sălașului Sfinxului - ce-i revin în actul secund.

Un concert memorabil, care s-a repetat la Royal Festival Hall din Londra, în aceeași formulă, pe 23 septembrie, cu ecouri remarcabile de presă. Cred că va servi, o dată în plus, unei noi receptări a operei „Oedipe”, un alt mare pas spre relansarea ei la nivel internațional, demers absolut necesar.

Costin POPA

Așteptându-l pe Oedipe

Singurele montări cu **Oedipe** de Enescu pe care le-am văzut, de la cea a inaugurării primei ediții a Festivalului, au fost accesibile publicului bucureștean după 1958. Este firesc deci să ne gândim, după mai mult de patru decenii, fără enumerări sau comparații, ce ne oferă **Oedipe**, în prima seară din septembrie 2017. Am trăit mulți ambianța premierei românești, eveniment tulburător care stăruie în memorie noastră sub bagheta lui Constantin Silvestri, în viziunea regizorului Jean Rânzescu, protagonist fiind mărețul David Ohanesian. Într-un fel, impresiile de atunci rămân

statornice pentru spectatorul românesc de azi, dincolo de alte experiențe teatrale și regizorale, altele decât cu decenii în urmă. Reținem poate dimensiunile inspirației celor care își încercaseră, mai de aproape, spiritul și semnificația contemporanilor noștri de atunci (regizorii Cătălina Buzoianu, Anda Tăbăcaru, Andrei Șerban, Petrică Ionescu), adăugându-se senzația că decupajul de bază împărțea lumea teatrului în secțiuni diferite. Recursul la memorie se impune și de-a lungul spectacolelor ce vor veni, compensând, amplificând sau reducând primele impresii. Privind în trecutul evocat, acest moment inaugural din 2017 întrește lupta lui Mihai Brediceanu, directorul din timpul premierei, pentru a impune la scară internațională capodopera enesciană, o pildă singulară de devotament pentru muzica românească, ca ideal major al destinului spiritual național. Gongul inaugural al deschiderii Festivalului Internațional „George Enescu”, ediția 2017, a răspândit generos ecoul personalității lui Vladimir Jurowski, la pupitrul renumitei „London Philharmonic Orchestra”, Maestru dirijor ce și-a asumat și misiunea de director al evenimentului festivalier. În cuprinsul arhiplinei Săli a Palatului, în deschiderea

gânditor reflexiv și profund (scena din Corint), dar care își anunța anvergura de glas. Monologul „Où suis-je?” a exprimat întreaga frământare existențială a eroului, prin rostire moale, în mezzavoce către zona superioară a registrului. Stăpân pe declamațiile care abundă în actul al III-lea, a depășit cu știință cele două solicitante exclamații „Ouvrez les portes!” (îndeosebi prima) și a dăruit tente transcendente expunerilor finale. Fără să vreau, gândul mi-a zburat către David Ohanesian, interpretul reper al personajului. Greu de reprodus o performanță care vine direct din tragismul existent intrinsec în timbralitatea nativă a baritonului român! Iată cheia.

Primele sunete ale intervenției Sfinxului (Ildikó Komlósi), „Je t’attendais” am crezut că vin din neant, din infinit. Învăluitoare, vocea distinsei mezzosoprane a creat un halou captivant, un abur suav, mistic în discursul cu care i-a adresat întrebarea lui Oedipe, iar moartea Ekhidnei a unduit dureros. O mare creație.

Cu glas profund, într-adevăr cu sonorități profetice, impunătoare, basul Willard White a fost Tiresias. Inteligent și variat construit ca personaj mi s-a părut Păstorul propus de excelentul tenor de caracter Graham Clark. După scena de la